

שלמה אלון

**המרזאיין : מר שלמה אלון, מפקח-מרכז לשפה הערבית במשרד החינוך
הנושא : קליטתם של יהודים סורים ולבנון בארץ**

המרזאיין : אריה כהן

תאריך : 21.6.1999

ש. ספר בבקשתו על רקע האיש שلن. מתי אתה מפמיר לערבית, מתי אתה מרכז את כל הנושא הזה.

ת. אני בתפקיד זה 13 שנה, מ-1986, כאשר מסוף שנת 1979 ותחילה 1980 ועד 1986 כיהנתי כמפקח לערבית במחוז ירושלים. בתחום זהה אני יותר מ-30 שנה, מאז שהתחלתי למד בדצמבר 1968 ועד היום, במסגרת שנות, בבתי-ספר תיכוניים, באוניברסיטאות, בהכשרות מורות. למדתי בכל האוניברסיטאות, חוץ מאוניברסיטת חיפה - ירושלים, בר-אילן, תל-אביב, בן-גוריון. באוניברסיטה בירושלים במשך 25 השנים האחרונות אני נזון שיעור במתודיקה.

ש. אתה בעיקר מכשיר מורות לשפה הערבית.
ת. כן, אבל זאת משרה חלקית שמתהדרת מדי שנה. עיקר משרתי זה פיקוח על הוראת המקצוע ערבית בשפה שנייה או זורה, ולא כשפת-אם. לצד גם מקצוע נוסף שאני מופקד עליו, שאנו נתנו לו את השם "העולם הערבי והאסלאם", שהוא מקצוע שמוכר ל-5 יחידות ומקבל אפילו בunos באוניברסיטאות ונלמד בכמה בתים ספר ונותן את כל הפן החברוני, דתי ותרבותי שאינו מחייב לימוד המקצוע בערבית, אלא זה מקצוע בפני עצמו.

ש. אתה אישית ליד...
ת. אני יליד תל-אביב. הורי עלו לארץ מפולין. כל העמין של ערבית הגעתי אליו דרך לימודים בכיתה ט' בתיכון "צייטלין" בתל-אביב, תיכון דתי לבנים ולבנות, עם מורה מאוד קריזטמי, דב עירון המנוח, שהיה מורה של רבים וטובים, ונלחמתי לעניין. למדתי בוגמה המזרחיית ואחריו בן קורס של חצי שנה טרום-צבאי שהיה באזורי ירושלים לקבוצה של 13 בנים בסך הכל מכל הארץ, כולל שירות קבוע. הייתה לי איש קבוע במלחמות ששת הימים

שלמה אלון

בירושלים. שנה אחריו מלחמת ששת הימים השחררתי והתחלתי לעסוק בהוראה זהה הפך להיות תחום חיי. כתבתי ספרי לימוד ומילונים וביקורת – לזה הקדשתי את חיי. שאלת בראשית דבריך בראק האם אני יודע על פעולות שנעשו בתחום קליטת עולים טרם היכנסי לתפקיד.

ש. במקור מיהודי سوريا ولبنן.
ת. על פעולות מסודרת וממוסדת אני לא יודע, אם אתה מדבר על שנות ה-30 וה-40 אני לא מכיר. את שנות ה-50 אני לא מכיר. למייטב יודיעטי בעצם עד שנות ה-90 לא הייתה פעולה כזות מסודרת. מה שאני בן יודע, שבשנות ה-70 בימי כהונתו של שר גנא אלון זיל, הכנסו מאות יהודים דוברי ערבית למד ערכית מזכורה בבתי ספר יסודים בארץ. מדובר על כ-500 מורים, בעיקר מורות, שהוכנסו למד בכיתות ז'-ה'-ו'. כאשר הגעתם למערכת בסוף שנות ה-70, בשנת 1980, אז היו הרבה מאוד מורות ערבית מזכורה בכיתות יסוד בחברה מקומות בארץ, כשהמוצא של מרביתן היה מארצות דוברות ערבית, ואפשר לומר ש מרביתן היו מעירק, אבל מיעוטם ממצרים, سوريا ולבנון. זה היה גל שהוכנס לשנות ה-70.

אני מציע לך לדבר עם אדם בשם אליהו מנצור, שהוא היה מפקח באוותן שנים על הוראת העربية בנומי היסודיים, והוא עשה את הכל העצום הזה של הכנסת מורות למד ערבית מזכורה.

באמצע שנות ה-80, כשהוכנס השר יצחק נבון לתפקידו כשר החינוך ב-1984, ובעצם אפשר לומר יותר סמוך לכינוסו לתפקיד ב-1986, אבל גם קודם, כי בין 1985 ל-1986 לא היה מפמיש לערבית ואני מילאתי בפועל כמה פונקציות את תפקיד המפמ"ר כבר ב孔ץ 1985, כי קודמי משה גרגיר פרש ב孔ץ 1985 ואז פשאנו מונתי ב孔ץ 1986 זאת הייתה שנה של בין השימוש. יש תקופות ארוכות של בין השימוש, גם של שנות.

השר נבון כינס מומחים וניל דיוונים רבים, בהיותו יודע ערבית, והחליט לצמצם עד כדי ביטול את הוראת העربية המזכורה בבתי הספר היסודיים, כי החומר המצתבר, גם הנטカリ, אבל בעיקר העובדתי, לימד שהتلמידים ברוב המקדים, לא תמיד, הגיעו לכיתה זו עם מוטיבציה שלילית להמשך לימוד העربية. ככלומר הזרעים שרצו לזרע شيئاו פירות

טובים בעקבות הancellation הערבית כיתות ד-ה-ו - לא הביאו את הפירות המקוריים. זה נבע מכמה סיבות: אחת מהן, שהמוריות או המוראים בחטיבות הביניים ניסו לומר לתלמידים שלמדו בבית הספר היסודי ערב מודברת; תשכחו מה שלמדתם, עכשו מתחילה ערבית ספרותית. זאת אומרת שמתהילים הכל מהחלה. ואם תזכרו מה שלמדתם, זה רק יבלבל אתכם. זה היה מצד אחד. מצד אחר גם באו לא מעט תלמידים עם מוטיבציה שלילית שהם רכשו את הערבית בעמל במשך 3 שנים לימוד בבית הספר היסודי. יש קבוצה שלישית, שגם היום אינם מכירים אותה, שבאו ואמרו: אני למדתי ערבית 3 שנים וזה מספיק. עכשו הולכים ללימוד דברים אחרים. הגענו למסקנה שהלימוד הזה אם אין לו המשך, אין לו שום פירות והוא הולך לאיבוד. כשהאתה לומד ללא סביבה תומכת, והילדים היהודים אינם מתחככים בילדים דוברי ערבית יוס-יוס, אז היתה בהרבה מקרים ברכה לבטלה.

באמצע שנות ה-90, ב-1995 או 1994 בעקבות פעולות של ג'וס מורות לאנגלית באמצעות נסיעות שעשתה מפמ"ריהת לאנגלית ועד מישחו מהמשרד לדרכוז יהודים דוברי אנגלית באנגליה, באוסטרליה, בדרום אפריקה, בקנדה ובראה"ב להביא אותם לכך שייהוו מורים כי יש מחסור במורים לאנגלית, בעיקר ביישובי פיתוח ולעתים שכונות, ומתוך שלא לשם בא לשמה, ואולי חלון גם تعالינה לארץ, תמצאהנו לנו יוג'י יהודי ושאר הדברים הטובים, אז עלתה מחשبة לנשות ולבזוק את האפשרות להגיע לאוכלוסייה דומה של יוצאי سوريا בשנים האחרונות. אנחנו יודעים הרי שחלק מהציינית של יהודי سوريا לא הסתירה בעלייה לארץ הקודש אלא בעלייה לברוקלין והאזורים האחרים, ואז משה צעפראני ואני היינו בהרבה פגישות עם התאזרחות עולי سوريا. הפגישות היו עם הרוב חמרה במיוחד. הוא היה מעורב מאוד בעניין זה. אז ריאינו כמה עשרות מועדים ופתחנו קורס ל-27-28,

בעיקר נשים אבל גם גברים, מהעליה האחורה ממש, שעלו במהלך חצי שנה עד שנתיים, ופתחנו להם מסגרת במכלلت תלפיות בתל-אביב, רק למשך חודש ימים, שבבקבוקתיה, אחרי בחינות וריאיונות,ינו לכל בוגר תפריט אישי: אתה תמשיך במכללה, אתה יכול ללמוד באוניברסיטה אولي, אתה לא מתאים להוראה וכיו"ב, ותחלנו בתהליך איתוי של ניסיון לשבצ' אותם לבתי-ספר. כיוון שזאת הייתה קבוצה לא ממושעת היו בה לא מעט אנשים מעל גיל 40, שרובם לא היו מורים ורבים גם לא היו אקדמיים, ולחלק ניכר מהם הסטובר שוגם

שלמה אבלון

לא הייתה מוטיבציה להיות מורים, אלא חיפשו איזה דרך תעסוקתית או דרך של הכשרה מקצועית על ידי זה שהם קיבלו איזה שהוא קורס, ופעמים מאוד מהם נשארו, בודדים ממש נשארו במערכת, ועוד אחדים התחילו ללמידה באופן מסודר במכללות או באוניברסיטאות, שזה היה רוח נקי.

כעבור מספר שנים הוחלט, בעצם לפני שנה וחצי בערך, ואפשר לראות זאת במטפסים, לפתח מחזור חדש, הרבה יותר ממוני, להציג את הניל, להציג פרמטרים, לקבל רק נשים. כי למעשה שהגברים כמעט כולם, או שהיו בגיל גימלאים כבר או שאם הם כבר באו לעניין הזה הם לא באו כדי להיות מורים אלא בעיקר כדי למצוא בimentiים שבו זמני עד שימצאו פרנסה אחרת.

ש. יש לך נתונים לגבי אותו קורס ראשון – כמה שרדوا במקצוע הזה במערכת החינוך? פחות מ-10. אי אפשר לומר שזאת הייתה הצלחה גוזלה. ואת היה טעינה זו את היתה חשיפה לתהום הזה.

יש שני פרמטרים לשיבת שזאת לא חיתה הצלחה. אנחנו ציינו שזה יגרוף אולי יהודים שגרים בניו-יורק וזה לא גרי בכלל. והסבירה השנייה שם היו בעיות ממשמעת חמורות מאוד. כאן אני רוצה לומר בסוגרים שאחת הבעיות הגזולות והאכזבות שהיו מאותו קורס שהוא היה מאוד מצומצם. אי אפשר להזכיר בן אדם שהוא מורה במשך חודש ימים. גם לא התכווננו לכך. זה היה בסך הכל מסורת של 60-70 שעות חוראה.

דפוסי ההתנהגות של הנער בארץ לא היו מוכרים לעולים מסוריה. אני אומר זאת לא מתוך שאני רוצה לומר שהם טובים יותר או טובים פחות, אבל אלה דפוסים אחרים. המרכיב בין מורה לתלמידים בארץ הרבה יותר קטן. האוטוריטה של המורה נבנית בייסורים ובעמל. התלמיד הישראלי לא לוקח כמובן מלאו את העניין שזה המורה, וכיון שהעברית לא הייתה תמיד תקינה, וגם דפוסי המשמעת היו שונים וזרים, אז היו קשיים. אפשר לומר שעוז לפניו הצלחה בהוראת מקצוע יש מה שנקרא class management – ניהול הכיתה. אם בזה נכשלים, אתה יכול לחביא פנינים וחידושים מופלאים בכל שיעור, אבל ה策ה שהתלמידים לא שומעים את החידושים האלה. זה ידוע מכל מסורת.

שלמה אלון

לכן החלטנו שוב לפתח את המסלוגות של הוכשרה החדשת, שהיא אגב נפה על קרקע פורייה. החלטנו פה במשרד, ואני מרגיש שבזה החלטנו יושל לי זהה חלק מסוים, להביא את המשרד להקצתן בסוף שיאפשר להם ללמידה חינמי, להגדיל את האוכלוסייה המקורי, ובמהלך לימודיהם לקבל תзи' משורה עם משכורת, על ידי עצם נוכחותם בevity הספר כמורים מסייעות למורות אחרות. הדבר נעשן עכשו כבר שנה שנייה. הן לומדות כבר שנה שנייה במקלחת תלפיות, לעלה מ-20 בנות.פתחו חוג לערבית בתלפיות עברן, בתקופה שעסם הזמן היו עוד לומדים בחוג הזה והחוק יכול להתקיים. זה לכשעצמם היה היישג גדול, כי אין לנו חוגים לערבית במקלחות דתיות לצער, אלא רק בכלליות ובאוניברסיטאות, והן מקבלות משכורת. היו הרבה קשיים בהתחלה, כי זאת מערכת ממשלתית ובעלי הבתים של התאחדות עולי سوريا התערכו, בצדק, לעזר לבנות, אבל יתר על המידה, בשיש התנשות בין מערכת ממשלתית למערכת שהיא ספונסורים של בעלי-בתים. אנחנו אמרנו בפקיידי ממשלה שנוהגים ביושר, שהיא שהובוטה יקיים, אבל זה לא אומר שהחומר זה הובוטה ומהר יקיים, הם הפעילו לחצים בלתי אפשרים והבנות גם קיבלו מסרים שונים ומגוונים, נניח מה שנון ואנשים סביבו עירבו את יצחק נבון בעניין זהה. המנכ"ל והשר היו מקבלים פניות כל הזמן. בסופו של דבר המערכת עובדת. אפשר לומר שרוב הבנות הללו היום נמצאות בבתיהם ספר. חלקן זאת החלטה גדולה וחלקן פחות. אבל החתן היום של הקלייטה שלהם הוא די דומה לקליטה של פרחי הוראת רגילים, שם לא עולים דזוקא. מהתינה זאת זה הצלחה הפעם.

כמובן שאם הן לא היו נקלות במסגרת שהמשכורת מובטחת מראש והן בעצם מרווחת תנסיעות הייתה תמורה אחרת לגמרי. אני סבור שמטוך ה-22 היו נקלות אולי 5 או 6. אבל כיוון שהמערכת מרגישה שהיא מקבלת מה בונוס, אז כשר ההנחה שלהן הוא הרבה יותר טוב. מה יהיה בעתיד – האם ניתן יהיה לפתח עוד מסגרות כאלה, מה יהיה אחרי שזו תסיימנה את הלימודים, כי התחייבנו פה לתת להן את השכר הזה לכמה שנים, והן אמורויות לעמוד על הרגילים אחר כך כאחד האדים...
ש. כמה ההכשרה שלהן כמורים אמורה להימשך?

שלמה אלון

ת. בין 3 ל-4 שנים. כמקובל. אנחנו מתחזקים אותו בשנים האלה. אחר כך חן צריכות לעמוד על דגשיהם. המבחן יהיה אחר כך. אם חן הצלחו ב-3-4 התשנים האלה – הוא תחתפנה. אם חן ייחכו ליום שבו חן מסיימות כדי לתיפטר מהן, יכולות להיות שתי סיבות: אחת – כי חן חס וחלילה חיו גרוועט והשניא – כי נגמר המימון החיצוני.

אנחנו עושים מסגרת דומה במורות אקדמיות, שהאוניברסיטה מכשירה במימון צה"ל, והואתה לנו מסגרת באולפן עקבא למורות לא אקדמיות שהצבא מממן, ואנו אומרים: אנחנו נתונים אותה ללא תשלאו לבית הספר שנתיים – ואתה מתחייב לקבל אותה לשנה השלישית מתקציבך. אם אתה מחייב שהשנתיים תסתדרינה ואתה משחרר אותה, פירשו שהכוונה לכך לא הייתה תורה. או לתילוףין, שזה היה כישלון גדול. אנחנו מוחטים אותך. אנחנו לא מתוכננים לפתח מסלול של החזקה לנצח של אנשים עם קבאים. זה לא טוב גם למורה, אם הוא כל הזמן יודע שימושו ממשם את שכרו והוא בעצם שונח מאחרים. זה גם מעורר קטה. זה גם לא מודך משום בחינה שהיא. הן מקבלת תמייה נפלאה – את כל הלימודים וכל העבודה בשנים הראשונות. מה שמעבר לזה אנחנו צריכים להמתין ולראות. יש בעיות עם זה, כי בסופו של דבר צריך לזכור שרובן הגיעו במסגרת יהדות סגורה. הן למדו בדרך כלל, אם זה בדמשק באותו מקום, בית ספר שנוהל על ידי הקהילה, וגם היום מי שוגמר מכללה רגילה בארץ, הוא עשה זאת זה אחורי מינוס, אחרי שהוא עבר בתיונות ספר. אכן אפילו בחינת ספר נמוכה יותר, וקיבלו אפילו כמה אפילו אחורי כישלון בבחינות הספר. לכן אם 50 אחוז מהן, לדעתי, או קצת יותר, תישארנה במערכת אחורי הכל – אז זה יהיה מאד מכביד. גם היום יש כ-40 אחוז נשירה ממוסדות להכשרת מורים, ובדרך כלל מי שנשאר זה בסביבות 60 אחוז. אז אם כאן נגיע ל-50 אחוז אחורי המסתגרת הזאת – אז הצלחנו הצלחה גוזלה.

האם זה יביא לכך שעוד יביאו את האוכלוסייה שנמצאת מחוץ לישראל ולגזרו אותן מניין – יורך איני יכול לומר.

שאלה לגבי המשך. עד עכשיו אני מבין שיש הצלחה בקורס השני, האם יש תכניות לקורסים נוספים עם בעלי סוריה ולבנון בארץ?

שלמה אלון

ת. יש הבדל גדול בין הקורס הראשון לשני. הקורס הראשון נמשך רק חודש ופה יש לימודים של 3 שנים. זה בכלל לא דומה. אי אפשר לחשות אותם, גם למשל עכשו במקרה.

אני לא מעורב בהכנות לקורס נוסף, קודם כל הוא רק עכשו מתחילה שנה שנייה בימודים. במקרה הטוב יש להן עוד את תשיס ותשס'יא ולמדו אולי אפילו עוד שנה. אני לא יודע מה המאגר בקהליה. אני לא יודע באיזה מידת הדוגמה הזאת תגורף עוד מועמדים. אבל אם יסתבר לנו שיש קבוצה נוספת ואם המערכת ובעג נכוונות להווענין בחלוקתם, בדומה למה שעשינו עכשו, אני משער ש מבחינה כלכלית המשרד ימצא את המשאים לתת לזה דחיפה נוספת, כאשר יש הרואים בזה גם איזה דגם אולי של קליטת עולים מארצאות מצוקה או ארץ לא מהמערב, אם יהיה פוטנציאל להוראה. יכול להיות שייעשו את זה בעתיד.

אבל אין כרגע החלטה ברורה. זה נחשב כרגע כהחלטה יחסית.

בקורס הראשון דיברת על היוזמים אתה ועפרני. מי היה היוזם בקורס השני?

ת. הקורס השני בעיקר הדוחף לההיה משה שwon. הוא הקדיש להרבה מאוד זמן. משה שwon גם עשה את הצעדים הראשונים. הוא הלק לשר, והוא הלק למנכ"ל והוא עשה את חסות הלבבות. אחר כך את הפרטים באופן מעשי מה צריך לתת ומה צריך להחשב הצלחה עשינו אני ביחד עם עוזרו הבכיר של המנכ"ל, מיכאל כהן. משה צעפרני לא היה מעורב בקטעה הזאת, כי הוא לא עסק בעברית. בעצם על רקע של ידיזות, כשהיו עולה מלbenן והוא בחור נחמד שאוהב לתרום ויש לו כושר ארגוני טוב מאוד. גם הרבה חمرة נעלם פרטום והקשר אותו נתק. אני גם לא יודע מה מצבו של הרוב חמרה נעלם מאוד פעיל. אז הוא גם היה דמות ידועה ציבור הישראלי. בשנים האחרונות אני לא שומע עליו ואולי אתה יודע יותר טוב ממי מה מצבו היום. אני לא יודע.

ש. יש גברת אחת בשם אפרת. מה חלקה בזיה?

ת. אפרת קדס. היא עשויה דוקטורט אוניברסיטת בן-גוריון על העליה. מדי פעם היא הייתה מלאה שהוא מצללים לשאול למה הם לא קיבלו את המשכורת. היא מעורבת. בפרויקט הזה. היא מלואה את הבנות. יש לה רצון טוב. אני לא יודע בדיק מה היא עשויה. היא נראה עשויה מחקר בנושא. כמה היא הייתה מעורבת בתפקיד המשרד במקרה החברתיים

שלמה אלון

קשה לי לומר. היא איזה שהיא מלאה לעולי سوريا. היא משתתפת בהרבה פגישות במכלلت תלפיות. בדרך כלל אני לא משתתף בפגישות האלה. היא מדברת על הפרויקט הזה בכל מקום. היא עושה זאת פרטום. נכנס לפיו שבוע באוניברסיטת תל-אביב היא קמה וסירה על הפרויקט הזה, בכנס שעסוק בחוראות ערבית מדברת.

מי שמעורב במשרד הפרויקט הזה מלבדי הוא מיכאל כהן ויהודית ברוחי מאגף להכשרה מורים, שהוא בעצם הטזיר את התקציב. דיר שרה זין, שהיא מנהלת האגף להכשרה והשתלמות ועוד פה ושם אנשים כמו זה החשב ועוד.

ש. ביחס לארגון יצאי دمشق, האם מוכרים לכך השימוש יהושע קלש ווסף קלש? ת. שם מוכר לי. אני לא נפגשתי אתם אף פעם. היו כל מינו טכסיים. גם תביאו את ראש העיר רון חולדאי לטקס. אני לטכסיים לא הלכתי, כי הצד שלי מקצועני ואני מעודיף לא ללכת לטכסיים, אלא אם אני חייב. מי שהיה לנו בתחילת הקשר היה האינטנסיבי היה הרבה, שি�יברויות רבות אפילו, ולאחר כך אני נתקמתי מהתאחדות עולי سوريا. היה ממש שונה. אני עבדתי מקצועית עם גורמי המשרד והמכללה בתלפיות להבטיח את המסגרות ואם היו צריכים הדרכות פונוגניות עבוריהם. כל הצד המקצועני של המשרד, ולא עם התאחדות העולים.

ש. בקשר למימון של כל הפרויקט הזה. בדרך כלל נהוג שכמשרד נותן חלק מהתקציב או מישחו אחר לתמוך גם את חלקו. האם הארגונים או אנשים אחרים מעיריית תל-אביב או עיריית חולון, או עיריית בת-ים נתנו את חלקו?

ת. אני מבין מזמן מה שוגם כתוב במכתבים של משה שwon, שההתאחדות עולי سوريا, משה שwon גייס תמיכות נוספת למשתתפות בלימודים, ב策ורת מילגות קיום מעבר למה שthan מקבלות. יכול להיות. הוא כתוב כך גם אמר לי מדי פעם. אני לא הטעניתי בסכומים ואני לא יודע כמה. לא שמעתי שהעיריות נתנו משהו, אבל כשהיתה צריכה להוציאו הון פוליטי, אז ראש עיריית תל-אביב הגיע למכללת תלפיות ונאם שם בטקס שהוזמנתי אליו אבל לא הלכתי. מה שנראה כמצלחת תמיד יש לו שותפים. האם עיריית תל-אביב נתנה משהו לעניין הזה - לא ידוע לי על זה. וגם לא ידוע לי על עיריית חולון, אולי במהלך מה שנקרא קלייטה חברתיות או רוחות, יכול מאוד להיות. אני פשוט לא יודעת, לא חתרשמתי שיש דבר כזה.

שלמה אלון

המשרד על כל פנים לא בנה על זה שהט נוותנים. אין מה שנקרא Matching. ככלומר שאם אתה מшиיג שקל אני נוותן שקל. המשרד לא בנה על זה. משרד ממשלתי בהגע שהוא מחליט להקצות מהهو לנשא הוא כבר לא בחרה הולך לבדוק אם הצד השני נתן או לא. המשרד השתכנע שבתקציביו צריך להיות לזה והוא טוען את חלקו. כך גם היה הפעם.

אני חושב שהרעיון הזה לקלוט עלות יהודיות בארץ שהיא ארצה מזוקה ולשלב אותה במערכת החינוך העברית למד שפה שהיא בעצם שפה שנייה או זורה לתלמידים הקיימים, והייתה לכל הבנות הללו מעין שפת אם לצד העברית, זאת האפשרות פז עבוריו, כי אנחנו כדי לקבל מורה עם שפה אוטנטית, לאחר שהעלויות מעירק ומצרים הוזקנו ויצאו לגימלאות, אין לנו כמעט חזדמנויות כאלה. לנו זה אונגר מאד גדול.

אני חושב שגם גם שליחות חברתיות חשובה נעשתה. לפחות מהקורס הקצר הראשון שיאפשר לעשות קיזורי דרך בחינוך ורק לחשיק הרבה מאוד. אני עדין מקווה שהמפעל הזה יצליח להביא קבוצה נוספת של בעליים יותר ותיקים מסוריה שאולי גרים בתפוצות, בנכר, להיקלט כאן. אם יעלו לכאנן אנשים שגורו כמה שנים בארכ'יב ורכשו אנגלית ברמה גבוהה גט, פלוס ערבית שהיא שפט-אם, פלוס עברית – אנחנו מקבלים מורה שיוכל ללמוד יותר מקצועות, יכול להיות זמות יותר מרכזיות בבית הספר ואו עשוו הרבה מאד גם למען קליטת עלייה שהיא פוטנציאלית במקום להגיע ארצה הלכה למקום אחרים.

רצינו לבנות דגש זומה לאנגלית, אבל לצערנו הממציאות היא שהאנגלית זה מקצוע ברמה אחרת, והיא חובה לכל ילד בארץ, בכל גיל, ואם יש מחסור במורים אנגלית יביאו אותם מן חיקב ומן הגורן. לא כן זוקא בערבית.

.תודה רבה